

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Александров И.А. Оценка финансовой безопасности промышленного предприятия / И.А. Александров, О.А. Орлова, А.В. Половян // Наукові праці Донецького державного технічного університету. – № 46. – Донецьк, 2002. – С. 12-19.
2. Ареф'єва О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1. – С. 98-103.
3. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : моногр. / О.І. Барановський. – К. : КНТЕУ, 2004. – 759 с.
4. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
5. Гладченко Т.М. Економічна безпека підприємницької діяльності / Т.М. Гладченко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2001. – С. 295-299.
6. Горячева К.С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки / К.С. Горячева // Економіст. – 2003. – № 8. – 17 с.
7. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 240 с.
8. Економічна енциклопедія : В трьох т. / Ред. кол.: С.В. Мочерний та ін. – К. : Академія, 2002. – Т. 1. – 952 с.
9. Єліфанов А.О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ : моногр. / А.О. Єліфанова. – Суми : ДВНЗ УАБС НБУ, 2009. – 295 с.
10. Єрмошенко А.М. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки страхових організацій / А.М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 9(39). – С. 56-61.
11. Єрмошенко М.М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : монографія / М.М. Єрмошенко, К.С. Горячева – К. : Національна академія управління, 2010. – 232 с.
12. Загорельская Т.Ю. Финансовая безопасность предприятия как объект управления / Т.Ю. Загорельская // Научные труды ДонНТУ. – 2006. – № 103-4. – С. 215-218.
13. Ильяшенко С.Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке / С.Н. Ильяшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 3. – С. 12-19.
14. Кракос Ю.Б. Управління фінансовою безпекою підприємств / Ю.Б. Кракос, Р.О. Разгон // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2008. – № 1. – С. 86-97.
15. Кузенко Т.Б. Управление финансовой безопасностью на предприятии / Т.Б. Кузенко // Бизнес-Информ. – 2007. – № 12(1). – С. 27-29.
16. Медведєва І.Б. Діагностування безпеки промислового підприємства у тривірній системі фінансових відносин : моногр. / І.Б. Медведєва, М.Ю. Погосова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 264 с.
17. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738.
18. Михайленко В.М. Формування організаційного потенціалу розвитку економічної безпеки підприємств : моногр. / В.М. Михайленко, С.О. Ареф'єв. – Львів : Укр. акад. друкарства, 2010. – 224 с.
19. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / В.М. Геєць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, О.І. Черняк та ін.
20. Орлова В.В. Выбор стратегии и тактики управления финансовой безопасностью предприятия // Бизнес-Информ. – 2006. – № 11. – С. 102-105.
21. Палехин Р.С. Индикаторы финансовой безопасности предприятий / Р.С. Палехин. – Волгоград : Волгоградское научное изд-во, 2007. – 16 с.
22. Підхомний О.М. Індикатори оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання / О.М. Підхомний, Л.С. Яструбецька // Економічні науки : збірник наукових праць. Луцький державний технічний університет. – Серія: Облік і фінанси. – Вип. 4, Ч. 2. – Луцьк, 2007. – С. 73-76.

УДК 338.43.01:636.2:658.512

Орел В.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та менеджменту
Миколаївської філії ПВНЗ «Європейський університет»*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНТЕГРАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА

В статті розглянуто формування організаційно-економічного механізму ефективного інтеграційного виробництва продукції свинарства, заходи з використання нових принципів та інструментів в процесі реалізації конкурентних переваг організацій агрокомплексу. Також обґрунтовано спеціалізацію та основну перевагу інтеграції виробництва. Найважливішою складовою частиною економічної стратегії інтеграції виробництва є не тільки збільшення виробництва продукції і поліпшення її якості, а й всебічне підвищення ефективності.

Ключові слова: ефективність виробництва, інтенсифікація, спеціалізація, концентрація виробництва, інтеграція виробництва, агрохолдинг, економічний механізм свинарської організації.

Орел В.Н. ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНТЕГРАЦИИ ПРОИЗВОДСТВА ПРОДУКЦИИ СВИНОВОДСТВА

В статье рассмотрены формирование организационно-экономического механизма эффективного интеграционного производства продукции свиноводства, меры по использованию новых принципов и инструментов в процессе реализации конкурентных преимуществ организаций агрокомплекса. Также обоснованы специализация и основное преимущество интеграции производства. Важнейшей составной частью экономической стратегии интеграции производства является не только увеличение производства продукции и улучшения ее качества, но и всестороннее повышение эффективности.

Ключевые слова: эффективность производства, интенсификация, специализация, концентрация производства, интеграция производства, агрохолдинг, экономический механизм свиноводческой организации.

Orel V.M. EFFICIENCY INTEGRATION PRODUCTION PIG PRODUCTION

In the article the formation of organizational and economic mechanism of effective integration pig production, events with new principles and tools in the implementation of competitive advantages agro organizations. Also reasonably basic advantage of specialization and integration of production. The most important part of the economic strategy of integration of production is not only increase production and improve its quality, and comprehensive efficiency.

Keywords: efficiency of production, intensification, specialization, concentration of production, integration of production, agricultural holding, economic mechanism of the pig organization.

Постановка проблеми. Здійснення швидкої та ефективної інтеграції виробництва продукції свинарства згідно принципів сталого розвитку на тлі підсилення ролі регіонів є вкрай важливою проблемою. Незважаючи на велику кількість розробок щодо формування ефективності промисловості галузі свинарства, ринкові перетворення в агрокомплексі наприкінці ХХ ст. були спрямовані на створення приватного власника і руйнування громадського господарювання. Вважалося, що зростання ефективності сільськогосподарського виробництва можна домогтися за рахунок правильної мотивації праці. Однак зміна форм власності не тільки не забезпечила підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, а й знизила його конкурентні позиції. Скорочення виробництва продукції сільськогосподарства призвело до продовольчої залежності України від світового ринку. Фактичне виробництво м'яса і молока нижче не тільки рівня раціональної норми харчування, а й мінімальної споживчої корзини. Тому необхідне комплексне дослідження ефективності виробництва товарної продукції свинарства в умовах глобалізації економіки, міжнародного поділу праці та формування світових ринків продовольства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням процесів формування ефективності та інтеграції виробництва в галузі свинарства займалися такі вчені як: М.М. Ільчук, В.І. Герасимов, М.В. Калінчик, О.В. Каркач, М.І. Кісіль, Т.М. Одінова, Ю.С. Погорєлов. Концепції, запропоновані В.П. Рибалко, взагалі дали вагомий внесок у розвитку переваг інтеграції виробництва, переробки та реалізації продукції покращення управління, посилення позицій на ринку збуту. А такі дослідники, як І.О. Скибенко, В.С. Топіха, Л.Ю. Хлап'юнов, П.В. Щепієнко, О.М. Царенко, досліджували ефективність свинарства та прибутковість діяльності сільськогосподарських організацій. Незважаючи на наявність багатьох досліджень з даної тематики, слід відзначити, що деякі питання потребують уточнення та подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Оцінка та вивчення ефективності інтеграції виробництва продукції свинарства на основі конкурентних переваг організацій агрокомплексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективність виробництва – це складне поняття, яке відображає, наскільки при різних факторах буде виконане завдання підприємства, тобто його діяльності [1]. Свинарству, як найбільш скоростиглій та технологічній галузі, відводиться особливе місце у формуванні ресурсів м'яса. Це одна з найбільш продуктивних і скоростиглих галузей тваринництва, призначена для отримання дешевого і високоякісного м'яса. Можливості для розвитку свинарства величезні. У загальносвітовому виробництві м'яса частка свинини становить майже 40%. В Данії, Німеччині, Голландії перевищує 55%, в структурі українського м'ясного балансу свинина займає близько 30%. За рівнем її споживання в розрахунку на душу населення Україна істотно відстає від провідних країн світу.

Вплив на ефективність виробництва факторів, що представляють технологічні, організаційні, економічні та екологічні аспекти господарської діяльності різноманітно і багатогранно, але в умовах конкурентного середовища особливу важливість набувають ті з них, які забезпечують зниження витрат виробництва. У розвитку свинарства найбільш значущим представляються такі напрями підвищення ефективності, як інтенсифікація, поглиблення спеціалізації

і концентрації.

Інтенсифікація висловлює загальну закономірність розвитку сільського господарства, але раціональний її рівень, форми і методи її здійснення залежать від конкретних умов і завдань. Інтенсифікація економічно ефективна, доцільна тоді, коли витрати, пов'язані з нею, ростуть повільніше, ніж збільшуються виробництво додаткової продукції та розмір чистого доходу в результаті його здійснення. Це можна виразити у вигляді двох наступних формул:

$$\frac{P_1}{P_0} \geq \frac{C_1 + V_1}{C_0 + V_0},$$
$$\frac{Ч_1}{K_1} \geq \frac{Ч_0}{K_0},$$

де P_1 і P_0 – новий і колишній показники виходу продукції;

C_1 і C_0 – новий і колишній обсяги витрат уречевленої праці;

V_1 і V_0 – новий і колишній обсяги витрат живої праці;

$Ч_1$ і $Ч_0$ – чистий дохід;

K_1 і K_0 – інвестиції в основний капітал на гектар до і після інтенсифікації.

Економічне значення спеціалізації сільського господарства полягає в тому, що вона дозволяє більш ефективно використовувати природні та економічні умови; сприяє концентрації матеріальних і фінансових ресурсів, підвищенню кваліфікації кадрів.

Для свинарських господарств важливо не тільки визначити рівень спеціалізації, а й забезпечувати концентрацію виробництва. Справа в тому, що спеціалізація і інтенсифікація сільськогосподарського виробництва в сучасних умовах не можуть дати потрібного ефекту без одночасної його концентрації. Серед спеціалізованих свинарських організацій найбільш високі показники ефективності виробництва продукції спостерігаються у великих свинарських комплексах.

Концентрація виробництва при раціональній спеціалізації, правильному поєднанні галузей забезпечує отримання максимальної кількості продукції, призводить до зростання продуктивності праці, зниження собівартості продукції, підвищення рентабельності виробництва [2, с. 13]. Це обумовлено зростанням виробництва продукції і доведенням до виконавців технічно обґрунтованих норм обслуговування тварин. Витрати праці на центнер приросту живої маси цих господарств надали позитивний вплив на середньо-українські показники.

Фактори інтенсифікації, спеціалізації і концентрації взаємно пов'язані і взаємно обумовлюють один одного: спеціалізація дозволяє вести виробництво більш концентровано, а концентрація сприяє зростанню інтенсифікації.

Сукупність факторів, що обумовлюють вибір інтеграційних форм і глибину проникнення в різні сегменти АПК, велика. Існує безліч способів міжгалузевої взаємодії і моделей агропромислової інтеграції, це ставить задачу вибору оптимального способу співпраці аграрних та переробних підприємств. Сьогодні ми можемо вирішити це тільки емпірично, а саме узгодження практичної діяльності з різними моделями діяльності [3, с. 66].

Ефективність функціонування корпоративних об'єднань істотно пов'язана з удосконаленням організаційної структури управління. Агрохолдинг являє собою підприємство з повним технологічним циклом від відтворення до забою, переробки м'яса та реалізації готової продукції. Замкнутий технологічний

цикл дозволяє продавати без посередників значну кількість продукції, отримувати додаткові доходи, забезпечувати рентабельність виробництва.

Розширення виробництва дозволяє, поряд зі свиначством, розвивати кормове виробництво і в меншій мірі залежати від ринкової кон'юнктури на зерно, знизити собівартість приросту свиней і мати сталі рентабельні виробництва.

Для сільськогосподарських товаровиробників приєднання до агрохолдингів та інших об'єднань сприяє ефективному використанню виробничого потенціалу. Відновлюються порожні тваринницькі приміщення для утримання великої рогатої худоби і свиней. Об'єднання сільськогосподарських організацій дозволяє отримати додаткові результати за рахунок раціонального використання наявного ресурсного потенціалу за допомогою удосконалення розміщення та спеціалізації виробництва, економічного витрачання наявних коштів.

Аналіз діяльності інтегрованих об'єднань свідчить, що інтеграція обумовлює надходження інвестицій на технічну і технологічну модернізацію аграрного виробництва, сприяє зростанню конкурентоспроможності сільськогосподарських організацій.

Для забезпечення власного розвитку підприємствам, що виробляють свинину, необхідні спільні узгоджені дії сільських товаровиробників та їх партнерів по агропромислому комплексу. Найбільш реальним шляхом досягнення цієї мети є створення різних об'єднань, які забезпечують організацію замкнутого циклу виробництва, переробки продукції і подальшої, без участі посередників, її реалізації. Великі формування з корпоративною формою управління здатні комплексно вирішувати актуальні завдання розвитку агропромислового комплексу.

Корпоративне управління дозволяє комплексно вирішувати актуальні поточні та перспективні завдання розвитку агропромислового комплексу, сприяє залученню в аграрний сектор фінансово-кредитних ресурсів приватних інвесторів, забезпечує на цій базі поступове відновлення і оновлення виробничого потенціалу сільського господарства, освоєння та впровадження нових технологій.

Об'єднання дає підприємствам отримувати плюси від сумісного управління і при цьому залишити юридичну та господарську самостійність, не змінюючи організаційно-правову форму. Плюси такого управління виражаються у наступному:

- делегують повноваження управління головному органу та ставлять перед ним цілі та завдання, а потім виконують їх рішення;

- рішення не мають втручатися в самостійність підприємств-засновників. Однак є виключення, якщо рішення направлені на вирішення спільних цілей;

- рішення головного органу об'єднання мають бути направлені на вирішення наступних проблем: вивчення попиту та пропозиції, нові ринки збуту, нові ринку ресурсів, джерела коштів, необхідна документація для функціонування об'єднання [4].

У складі об'єднання необхідно створити єдині маркетинговий, інформаційно-консультаційний, зовнішньоекономічний, фінансовий, торговий і науково-проектний блоки управління. З цією метою необхідним є формування торгового дому, маркетингової, інвестиційні фінансові компанії, центру інформатики та менеджменту.

Для ефективного існування об'єднання кожний член має бути, по-перше, зацікавленим у цьому. У запропонованій структурі управління м'ясокомбінати зацікавлені у збільшенні сировинної бази та розширенні ринку збуту виготовленої продукції. Це, в свою чергу, стимулює виробництво свиней на забій сільськогосподарськими організаціями регіону. Комбікормовий завод зацікавлений в стабільному каналі реалізації своєї продукції. Сільськогосподарські організації потребують забезпечення повноцінними комбікормами. З метою розширення сировинної бази в інтеграційний процес будуть включені і особисті підсобні господарства населення.

Враховуючи конкуренцію на місцевому продовольчому ринку, корпорації необхідно буде працювати над розширенням асортименту продукції, поліпшенням її якості та зниженням собівартості, налагоджувати взаємовигідні відносини з іншими регіонами України.

Рис. 1. Основні елементи економічного механізму свинарської організації

Таблиця 1

Алгоритм створення економічного механізму господарювання сільських підприємств

Пріоритетні заходи, які потребують вирішення	Напрямок рішень
1. Підвищення дієвості економічних важелів і стимулів в свинарстві.	1. Зосередження діяльності на пріоритетних видах господарювання. 2. Перебудова зв'язків між виробником та споживачем за допомогою державного втручання.
2. Удосконалення економічних відносин свинарських організацій з державними органами управління.	1. Шляхом розмежування функцій державного, господарського і місцевого самоврядування.
3. Створення рівних економічних умов для всіх форм власності та видів господарювання.	1. Побудова умов для інтеграційного процесу та, як наслідок, створення ефективної інфраструктури ринку.
4. Зміна характеру економічних взаємовідносин між галузями, організаціями АПК.	1. На основі реалізації принципу пріоритету попиту та пропозиції, а також розвитку властивостей підприємництва та конкурентоспроможності.
5. Формування і модифікація виробничих економічних зв'язків.	1. Виробники та замовники розташовують еквівалентом економічних важелів, відповідно, на виробництво і купівлю обсягів необхідної продукції, якість і терміни поставки.

Сьогодні головним є наявність конкурентів та конкурентна боротьба, яка регулюється законами ринку (попит – пропозиція, ціна – витрати, виробництво – споживання). Вона являє собою спосіб організації цілісності системи господарських відносин як об'єктивно необхідного середовища, що забезпечує саморозвиток ринкової економіки і сприяє пошуку нових підходів до стратегії бізнесу.

Економічний механізм господарювання в системі управління включає все різноманіття економічних методів і важелів: планування; ціноутворення; фінансування; кредитування; матеріальне стимулювання; комерційний розрахунок; господарський розрахунок; бюджетування з метою контролю оперативних і тактичних планів загального стратегічного плану; система оподаткування; система страхування і створення страхових резервів сировини, кормів, товарних запасів у випадку невизначеності і ризиків; зовнішньоекономічна діяльність та ін. (рис. 1).

Побудова нового ефективного економічного механізму діяльності сільського господарства є майже невіршеною. Він повинен включити облік певного списку показників та інформації, яка припускає вирішення ряду основоположних заходів (табл. 1).

Однією з основних задач управління свинарством є розробка і реалізація фінансових стратегій. Ці стратегії можуть бути реалізовані завдяки дер-

жавному втручанням. Це втручання має втілюватися через фінансові важелі – бюджетна підтримка. Метою такої підтримки є забезпечення продовольчої безпеки.

Висновки з даного дослідження. Ефективність свинарства і прибутковість діяльності сільськогосподарських організацій істотно залежать не тільки від технології виробництва, зовнішніх факторів (цін на матеріальні ресурси, диспаритету цін, інфляції та ін.), але і перш за все від внутрішніх чинників: вмільої організації виробництва, праці та її оплати працівників сільського господарства, а також організації ефективної системи управління процесами виробництва і продажу продукції.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Дієсперов В.С. Ефективність виробництва у сільськогосподарському підприємстві : [монографія] / В.С. Дієсперов. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 340 с.
2. Калінчик М.В. Ефективність виробництва та розвиток ринку свинини / [М.В. Калінчик, М.М. Ільчук, Т.М. Одинцова]. – К. : Нічлава, 2005. – 13 с.
3. Кісіль М.І. Критерії і показники економічної ефективності малого та середнього бізнесу на селі / М.І. Кісіль // Економіка АПК. – 2001. – № 8. – С. 66.
4. Рибалко В.П. Наукові основи ефективного функціонування свинарства / В.П. Рибалко // Вісн. аграр. науки. – 2006. – № 3/4.